

Člověka hořce mám rád ...

Název emise: **Osobnosti: Josef Kainar**

Den vydání: 7. června 2017

Hodnota: 16 Kč – č. 929 (ČP)

Výtvarný návrh: Pavel Dvorský

Rytec: Jaroslav Tvrdoň

Rozměr známkového obrazu: 23 x 40 mm

Tisk: Poštovní tiskárna cenin, Praha

Druh tisku: OTr+HT; Tisková forma: 2x 50

Papír: fl-an; Náklad: 750 tis.

FDC: OTp; v barvě černé; Tisk: PTC Praha

Náklad FDC: 3.400

Dílo Josefa Kainara zná u nás snad každý. Přesněji, alespoň kousek z něj, a ani nemusí vědět, kdo byl autorem a zajímat se o poezii. Jen těch písňových textů, co napsal! A básní, které pak byly zhudebněny. Kdo ze starších by si nepamatoval, jak trumpetista Jiří Jelínek svým chraplavým hlasem zpívá *Takovou žízeň může mít jen bernardýn*. Nebo píseň *Starý mrtvý vrabec*, k té Kainar napsal nejen text, ale i hudbu.

Z rádia z přelomu padesátých a šedesátých let nám dodnes v uších zní jeho *Duben, první duben*, zpívaný Gustavem Bromem, nebo *Hvězdy jsou jak sedmikrásky nad Brnem*. Mladší generace (ale dneska už vlastně taky pamětnická) pak milovala album *Kuře v hodinkách* kapely Flamengo a píseň *Stříhali dohola malého chlapečka* zhudebněnou Vladimírem Mišíkem. Já si na Kainara vzpomenu pokaždé, když jedu ve výtahu značky Otis, přesněji na jeho báseň a současně písňový text *Miss Otiss lituje*.

Na tak krátký život, jaký byl Josefu Kainarovi dopřán (zemřel jako čtyřiapadesátiletý), toho stihl opravdu hodně. Psal básně, písně, scénáře, překládal, kreslil, fotografoval, byl dramaturgem, novinářem, připravoval rozhlasové pořady, byl i skvělým aktivním hudebníkem. Zažil všechny dějinné zvraty a důležité události prvních tří čtvrtin dvacátého století. Zánik Rakousko-Uherska, vznik Republiky československé, velkou hospodářskou krizi, Mnichov, německou okupaci, osvobození, únorový puč, odsouzení kultu Stalina, pražské jaro, sovětskou okupaci, nástup normalizace. A samozřejmě nebyl vždycky veselý, jak ho vidíme na nové známce.

Narodil se v Přerově, v předposledním roce Velké války, kdy už u nás vládly bída a hlad. Chlapi v rodině byli železničáři, tatínek, dědeček i strýček. Do práce to neměli daleko, bydleli hned u kolejí. Velkým otřesem pro desetiletého Josefa byl jistě rozvod rodičů, tehdy věc spíše nevídaná, a pak to, že musel opustit maminku, ta pocházela z Hané, a žít v tatínkově nové rodině. Možná i to mělo vliv na jeho mizerné školní výsledky, střední školy vystřídal tři a dvakrát na nich propadl, vysokou pak nedokončil. Uvádí se, že v sedmnácti se postřílel, když

se pokusil spáchat sebevraždu.

Srdcem i duší byl umělec, na to vsadil všechno a ve třiceti se stal spisovatelem na volné noze. Snad i to přispělo k tomu, že se připojil k mnoha dalším tvůrcům, kteří na přelomu čtyřicátých a padesátých let velebili komunistický režim a jeho představitele, v Kainarově případě ve sbírce veršů *Český sen* (r. 1953) vedle Stalina i netypicky Zdeňka Nejedlého. To byl velký odklon od jeho předchozí tvorby souznějící s programem Skupiny 42. Básník Jan Zábřana o jeho sbírce *Nové mýty* (r. 1946) napsal: „...bylo to pro mne zjevení. Tady byl básník, který uprostřed všeobecné plytkosti, ideologické zblbllosti a falše řekl to, o čem jsem věděl, že to jediné má smysl říkat – a řekl to jako nikdo jiný. Pro mne to byla snad nejvýznamnější česká básnická sbírka. Myslím si to o téhle knížce dodnes... bez ohledu na to, co se z Kainara objektivně stalo.“

Z ideového poblouznění se ale Kainar probral a svými texty, leckdy skeptickými a sebeironickými, získal mnoho čtenářů. Oslovil je i jazyk, kterým psal, uvolněný a neakademický, jímž si dovedl najít cestu k jejich srdcím. Záhadou proto zůstává, proč – poučen zkušeností temných padesátých let – na sklonku života přijal funkci předsedy přípravného výboru znormalizovaného Svazu československých spisovatelů (byť podle některých autorů šlo o působení ryze formální; možná se obával, že přijde o možnost využívat jeho rekreační zařízení, kde prakticky žil?).

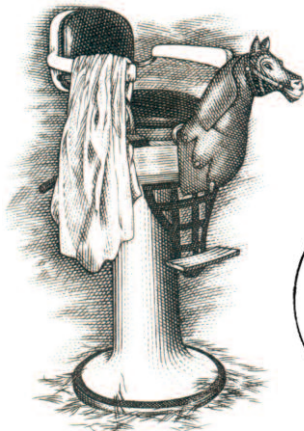
Kainara měl rád asi i Jaroslav Seifert, alespoň tak soudím podle toho, jak vtipně parafrázoval název jeho sbírky ve vztahu k jinému básníkovi (a filatelistovi), o němž napsal: *Člověka Hořce mám rád!* Mínil tím Jaromíra Hořce (mimochodem, častého příspěvatele do našeho časopisu *Filatelie*), o němž pak napsal, že mu znovu přiblížil svět známek, o něž se jako kluk kdysi zájmal. Hezky to pak zachytil v knize vzpomínek *Všecky krásy světa*.

Pavel Dvorský jako předlohu pro novou známku použil fotografii šťastně se smějícího básníka před oknem, pozadí nahradil oblohou. Předloha byla vybrána dobře, ale s portrétními fotografiemi je ta potíž, že jím

přenos do rytiny většinou neprospěje, což se, bohužel, stalo i tady. Obraz je nutně zjednodušen, a tím do jisté míry zkarikován. Když už se v naší známkové tvorbě nakročilo k ofsetu, měl se použít právě tady (zatímco některým ofsetovým známkám by rytina naopak prospěla).

Kresebná výzdoba obálky dne vydání symbolicky odkazuje na slavnou Kainarovu báseň Stríhali dohola malého chlapečka. V razítku je básníková tvář zachycená v jednoduché kresbičce. Je zde vepsáno Praha, vzhledem k tomu, že jde o vydání ke 100. výročí narození, mělo být spíše uvedeno básníkovo rodiště, tedy Přerov. V Praze Kainar navíc nikdy ani pořádně nežil, čas trávil spíše v Domovech spisovatelů na Dobříši a ve Ždáni, kde rád chytal ryby. Právě na Dobříši Josefa Kainara postihl infarkt, kterému 16.

listopadu 1971 podlehl. Jak se na velkého českého básníka sluší, pohřben je na pražském Vyšehradě. FB

